

MNENJE KOMISIJE

v okviru člena 17(5) Direktive 2003/88/ES Evropskega parlamenta in Sveta o določenih vidikih organizacije delovnega časa („Direktiva o delovnem času“)

Podaljšanje prehodne ureditve za delovni čas zdravnikov na usposabljanju na Madžarskem

(2009/C 245/03)

1. Uvod

Mnenje temelji na členu 17(5) Direktive 2003/88/ES Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁾ o določenih vidikih organizacije delovnega časa („Direktiva o delovnem času“). Mnenje zadeva obvestilo Madžarske v okviru tega člena o njeni želji po podaljšanju prehodne ureditve do 31. julija 2011 glede omejitev delovnega časa za zdravnike na usposabljanju.

Zdravniki na usposabljanju so bili izključeni iz obsega prve Direktive o delovnem času leta 1993. To se je spremenilo leta 2000 s spremembo direktive, tako da zdaj zdravnike zajema prečiščena Direktiva o delovnem času na enak način kot druge delavce ⁽²⁾. Člen 6 Direktive ponavadi omejuje delovni čas na največ 48 ur na teden v povprečju ⁽³⁾, vključno z nadurami. Vendar člen 17(5) Direktive o delovnem času omogoča prehodno ureditev pri uporabi teh omejitev za tedenski delovni čas v primeru zdravnikov na usposabljanju.

Bistveni deli člena 17(5) so naslednji:

„... Glede člena 6 (omejitev na 48 ur za povprečni tedenski delovni čas) so odstopanja (glede zdravnikov na usposabljanju) dovoljena v prehodnem obdobju petih let od 1. avgusta 2004.

Če je to potrebno, imajo države članice (od 1. avgusta 2009) lahko še dve leti več, zaradi upoštevanja težav pri izvrševanju določb o delovnem času v zvezi z odgovornostmi za organiziranje in zagotavljanje zdravstvenih storitev in medicinske oskrbe. Zadevna država članica obvesti Komisijo o razlogih najpozneje šest mesecev pred koncem prehodnega obdobja, tako da Komisija po ustreznih posvetovanjih lahko da mnenje v treh mesecih po prejemu takega obvestila. Če država članica ne upošteva mnenja Komisije, mora svojo odločitev utemeljiti. Uradno obvestilo in utemeljitev države članice ter mnenje Komisije se objavijo v *Uradnem listu Evropske unije* in pošljejo Evropskemu parlamentu.

Če je potrebno, imajo države članice lahko dodatno obdobje enega leta, zaradi upoštevanja posebnih težav pri izpolnjevanju obveznosti iz (prejšnjega) pododstavka. Uporabijo postopek iz navedenega pododstavka.

Države članice zagotovijo, da število ur v delovnem tednu v nobenem primeru ne preseže povprečja 58 ur v prvih treh letih prehodnega obdobja, povprečja 56 ur v naslednjih dveh letih in povprečja 52 ur v morebitnem preostalem obdobju. ...

Glede člena 16(b) (referenčno obdobje za izračun povprečnega tedenskega delovnega časa) so odstopanja (glede zdravnikov na usposabljanju) dovoljena pod pogojem, da referenčno obdobje ne presega 12 mesecev v prvem delu prehodnega obdobja (2004–2007), in šestih mesecev po tem.“

Člen 17(5) prav tako določa posvetovanje med delodajalci in predstavniki zaposlenih o izvedbi kakršne koli prehodne ureditve: „delodajalec se pravočasno posvetuje s predstavniki zaposlenih, da dosežejo sporazum, kadar koli je to mogoče, o ureditvi v prehodnem obdobju.“ Tak dogovor mora upoštevati omejitve iz člena 17(5), vendar lahko še zlasti določi ukrepe, ki jih je treba sprejeti za zmanjšanje ur v delovnem tednu na povprečno 48 do konca prehodnega obdobja.

⁽¹⁾ Direktiva 2003/88/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. novembra 2003 o določenih vidikih organizacije delovnega časa, UL L 299, 18.11.2003, str. 9. Direktiva konsolidira in razveljavlja dve prejšnji direktivi, 93/104/ES in 2000/34/ES.

⁽²⁾ Direktiva 2000/34/ES je bila prenesena v nacionalno zakonodajo glede zdravnikov na usposabljanju s 1. avgustom 2004.

⁽³⁾ V skladu s členi 16, 17, 18 in 19 Direktive je povprečje lahko izračunano za „referenčno obdobje“ največ štirih mesecev (osnovno pravilo), šestih mesecev (na podlagi zakonodaje ali kolektivne pogodbe, v posebnih dejavnostih, ki vključujejo dejavnosti zdravnikov na usposabljanju) ali 12 mesecev (samo na podlagi kolektivne pogodbe).

Ta prehodna ureditev je povzeta v spodnji preglednici.

Preglednica: Povzetek prehodnih določb za zdravnike na usposabljanju, v okviru člena 17(5)

Obdobje	Možno odstopanje	Pogoji
Od 1. avgusta 2004 do 31. julija 2009	Odstopanje od omejitve na 48 ur za povprečni tedenski delovni čas	Za povprečni tedenski delovni čas se bodo uporabljale prehodne omejitve: Od 1. avgusta 2004 do 31. julija 2007: Ne sme biti daljši od 58 ur na teden. Referenčno obdobje (*) ne sme biti daljše od 12 mesecev. Od 1. avgusta 2007 do 31. julija 2009: Ne sme biti daljši od 56 ur na teden. Referenčno obdobje ne sme biti daljše od šestih mesecev.
Od 1. avgusta 2009 do 31. julija 2011	Podaljšanje gornjega odstopanja od omejitve na 48 ur	Če je potrebno, upoštevati težave pri izvrševanju določb o delovnem času glede na odgovornosti za organiziranje in zagotavljanje zdravstvenih storitev in medicinske oskrbe. Država članica, ki želi uporabiti to odstopanje, mora Komisijo uradno obvestiti (z navedbo razlogov) do 31. januarja 2009. Komisija izda mnenje o obvestilu. V nobenem primeru ne sme povprečni tedenski delovni čas biti daljši od 52 ur na teden. Referenčno obdobje ne sme biti daljše od šestih mesecev.
Od 1. avgusta 2011 do 31. julija 2012	Možno dodatno podaljšanje gornjega odstopanja	Če je potrebno, upoštevati težave pri izvrševanju zgoraj navedenih odgovornosti. Država članica, ki želi uporabiti to odstopanje, mora Komisijo uradno obvestiti (z navedbo razlogov) do 31. januarja 2011. Komisija izda mnenje o obvestilu. V nobenem primeru ne sme povprečni tedenski delovni čas biti daljši od 52 ur na teden. Referenčno obdobje ne sme biti daljše od šestih mesecev.

(*) Referenčno obdobje je najdaljše obdobje, v katerem se lahko izračuna povprečni tedenski delovni čas.

2. Obvestilo države članice

Državni organi Madžarske so Komisijo z dopisom z dne 28. januarja 2009, zavedenim 3. februarja 2009, obvestili, da želijo uporabiti možnost iz člena 17(5) ohranitve posebnih prehodnih pravil, da bi omogočili povprečni tedenski delovni čas do 52 ur za zdravnike na usposabljanju za dveletno obdobje, ki se začne 1. avgusta 2009.

V obvestilu je poudarjeno naslednje:

- Po nacionalnem zakonu ⁽¹⁾ je delovni čas zdravnikov, ki začnejo usposabljanje za svojo prvo specializacijo že omejen na 56 ur na teden v povprečju do 31. julija 2009, v skladu s členom 17(5) Direktive.
- Vendar Madžarska še ne more zmanjšati povprečnega tedenskega delovnega časa zdravnikov na usposabljanju na 48 ur od 1. avgusta 2009 dalje. Državni organi navajajo, da je organizacija stalne pripravljenosti v zdravstvu postala težja zaradi odločitev Sodišča ⁽²⁾, ki je odločilo, da se vsak čas stalne pripravljenosti na delovnem mestu in obdobja, ko se je delalo v odziv na poziv med časom stalne pripravljenosti zunaj delovnega mesta, štejejo kot delovni čas. Madžarska je prenesla to zahtevo v nacionalno zakonodajo.

⁽¹⁾ Člen 28(6) Akta LXXXIV iz leta 2003 o določenih vidikih dejavnosti zdravstvene oskrbe.

⁽²⁾ Sklicevanje na odločitev Sodišča v zadevah *SIMAP* (Zadeva C-303/98), *Jaeger* (Zadeva C-151/02), in *Dellas* (Zadeva C-14/04).

- Prav tako obstaja potreba po spremembi sistema specialističnega usposabljanja za zdravnike, da bi se upošteval nedavni razvoj. Stalna pripravljenost se šteje kot bistveni del usposabljanja, trenutno je delavnik, daljši od največ 48-urnega, še vedno potreben, da bi zdravniki, ki so na usposabljanju, lahko sistematično spremljali določene primere in čim hitreje dosegli znanje in spretnosti, ki bi jih omogočili začetek samostojnega dela. Nujni počitek je zagotovljen.
- Usposabljanje se trenutno preverja. Vendar je potrebno daljše prehodno obdobje, da bi se spremenila pravila za zdravnike, ki so usposabljanje že začeli med prehodnim obdobjem, zlasti kar zadeva potrebe na področju človeških virov, finančnih vidikov, logistike in strokovne vsebine usposabljanja.
- Madžarska meni, da težave s človeškimi viri v sektorju zdravstva prav tako upravičujejo uporabo dveletnega prehodnega obdobja. V tem času se lahko ponudniki zdravstvenih storitev pripravijo na uporabo splošnih pravil, ki zadevajo zdravnike na usposabljanju.

3. Izid posvetovanj o obvestilu

Ko je bil sedanji člen 17(5) sprejet, je Komisija izjavila, da bo tolmačila izraz „po ustreznih posvetovanjih“ v drugem odstavku te določbe v smislu, da se Komisija namerava „posvetovati z delodajalci in delavci na evropski ravni ter predstavniki držav članic ...“, preden bi izdala mnenje glede podaljšane prehodne ureditve za delovni čas zdravnikov na usposabljanju.⁽¹⁾

Službe Komisije so se ustrezno posvetovale z vsemi državami članicami in evropskimi socialnimi partnerji o obvestilu, ki ga je poslala Madžarska.

Odgovore je poslalo osem držav članic (Bolgarija, Francija, Grčija, Litva, Luksemburg, Nizozemska, Španija in Švedska). Nobena država članica ni navedla nobenega ugovora Madžarski, s čimer je omogočeno podaljšanje prehodnega obdobja.

Evropski socialni partnerji, ki zastopajo delodajalce, niso poslali nobenega odgovora glede namere Madžarske.

ETUC se je odzval na posvetovanje in navedel, da se zadevni madžarski sindikati, ki zastopajo zdravnike in zdravnike na usposabljanju (Madžarsko zdravniško društvo), strinjajo s potrebo po prehodni ureditvi za nadaljnji dve leti, kakor so zahtevali državni organi. Prav tako se je strinjal, da bo za nujne spremembe pri organizaciji usposabljanja zdravnikov potrebnega več časa. Vendar je sindikat menil, Madžarska zdravniška zbornica ali sindikat nista bila zadostno obveščena ali se državni organi niso zadostno posvetovali z njima o ureditvi glede podaljšanja prehodnega obdobja ali pregleda usposabljanja zdravnikov.

4. Ocena obvestila v okviru Direktive

Evropski parlament in Svet sta Direktivo o delovnem času sprejela na podlagi člena 137(2) Pogodbe ES, ki določa ukrepe Skupnosti za izboljšanje delovnega okolja za varovanje zdravja in varnosti delavcev. Glavni cilj Direktive je določiti minimalne varnostne in zdravstvene zahteve pri organizaciji delovnega časa.

Po informacijah, ki jih ima Komisija na voljo, se zdi, da so razmere v okviru nacionalne zakonodaje na Madžarskem naslednje:

- Madžarska se je že uskladila s prehodnimi omejitvami iz člena 17(5) do 31. julija 2009 s prenosom zahtevane omejitve 58 ur na teden (v povprečju) do 1. avgusta 2007 in 56 ur na teden (v povprečju) do 1. avgusta 2009. Ministrski odlok določa pogoje za uporabo teh dodatnih ur, ki so (po navedbi državnih organov) namenjene zagotavljanju zadostnega števila zdravnikov v reševalnih službah in službah s stalno pripravljenostjo.
- Čas stalne pripravljenosti na delovnem mestu se prej v sektorju zdravstva pri izračunu tedenskega delovnega časa ni upošteval ali pa se je upošteval le deloma. Vendar so nacionalna sodišča leta 2005 odločila, da je treba čas stalne pripravljenosti obravnavati kot delovni čas v skladu z zadevnimi odločbami Sodišča Evropskih skupnosti⁽²⁾. Madžarska je svoj nacionalni zakon spremenila leta 2007⁽³⁾, da je zagotovila, da je ves čas stalne pripravljenosti na delovnem mestu v celoti upoštevan kot delovni čas, z začetkom veljavnosti 1. januarja 2008.

⁽¹⁾ Izjava Komisije o uporabi člena 1(6) Direktive 2000/34/ES, UL L 195, 1.8.2000, str. 45.

⁽²⁾ Zadeva SIMAP (Zadeva C-303/98), zadeva Jaeger (Zadeva C-151/02).

⁽³⁾ Akt LXXII iz leta 2007 o spremembi Zakona o zdravstvenem varstvu.

- Madžarska uporablja „izjemo“ (odstopanje v skladu s členom 22 Direktive) za sektor zdravstva ⁽¹⁾, ki omogoča, da lahko zdravniki na usposabljanju delajo več kot 48 ur na teden, če v naprej pisno privolijo v to. Zaščitni pogoji, ki jih zahteva Direktiva za uporabo tega odstopanja, so bili ustrezno preneseni. Vendar se lahko normalni tedenski delovni urnik podaljša za dodatnih 12 ur ali 24 ur v primeru stalne pripravljenosti (do dosege najvišjega tedenskega povprečja 72 ur na teden).

Po mnenju Komisije bi bilo še zlasti zaželeno ponuditi državnim organom možnost reorganizacije celote sistemov dela in usposabljanja, če bi to omogočilo zmanjšanje uporabe dolgih delavnikov zdravnikov, ki se strinjajo z uporabo izjeme.

Komisija ob upoštevanju odzivov na posvetovanje, zlasti od zadevnih socialnih partnerjev, meni, da se razlogi, ki so jih predložili državni organi, lahko sprejmejo kot upravičeni.

5. Sklepi

Komisija na podlagi vsega navedenega meni, da:

- se lahko sprejme, da Madžarska v skladu s členom 17(5) Direktive o delovnem času potrebuje še dve leti več po 1. avgustu 2009, preden lahko omeji delovni čas zdravnikov na usposabljanju na največ 48 ur na teden v povprečju. To je zahtevano zaradi upoštevanja prehodnih težav pri izvrševanju določb o omejitvi delovnega časa v zvezi z odgovornostmi Madžarske za organiziranje in zagotavljanje zdravstvenih storitev in medicinske oskrbe,
- je treba poudariti, da morajo države članice v skladu s členom 17(5) Direktive v vsakem primeru v tej situaciji zagotoviti, da tedenske delovne ure v nobenem primeru ne presežejo 52 ur tedensko, povprečno v obdobju največ šestih mesecev,
- so državni organi spodbujeni, da v skladu s šestim pododstavkom člena 17(5) začnejo obveščanje predstavnikov zdravnikov na usposabljanju in posvetovanje z njimi, da bi, če je možno, dosegli sporazum o ureditvi, ki se bo uporabljala za podaljšano prehodno obdobje, in o ukrepih, ki se sprejmejo za zmanjšanje tedenskih delovnih ur na povprečje 48 ur na splošno, do konca prehodnega obdobja,
- se od državnih organov zahteva, da zagotovijo razširjenje tega mnenja, tako da bi ga (kadar je to potrebno) upoštevali ustrezni državni organi.

⁽¹⁾ Oddelek 13 Akta o zdravstvenem varstvu iz leta 2003, kakor je bil spremenjen leta 2004 in leta 2007.